

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา เรื่องราวของชนชั้นผู้ใ้แรงงานหรือกรรมกร ลูกจ้าง
คนงานเป็นสิ่งที่น่าสนใจศึกษา กรรมกรเป็นพวกที่มีสถานภาพทางสังคมอยู่ในระดับต่ำ และ
ถูกเอารัดเอาเปรียบจากพวกนายทุนเจ้าของกิจการอยู่เสมอ จะเห็นได้จากการที่มีข่าว
ปรากฏตามหน้าหนังสือพิมพ์อยู่บ่อย ๆ เกี่ยวกับการนัดหยุดงาน เพราะไม่พอใจต่อการเอา
รัดเอาเปรียบของนายจ้างในคานการทำงาน ปัจจุบันประเทศไทยกำลังดำเนินการพัฒนา
อุตสาหกรรมอย่างกว้างขวาง มีการชักชวนชาวต่างประเทศให้เข้ามาลงทุนในประเทศไทย
มีการตั้งคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน การที่อุตสาหกรรมเริ่มขยายตัวเจริญเติบโตขึ้น
จำนวนของกรรมกรลูกจ้างคนงานก็ทวีตามไปด้วย ปัญหาความขัดแย้งระหว่างนายจ้างและ
ลูกจ้างเริ่มมีมากขึ้น เกี่ยวกับเรื่องการทำงานซึ่งเหตุการณ์ทำนองนี้ได้เคยเกิดขึ้นมาแล้ว
ในประเทศทางยุโรปโดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศอังกฤษ ในสมัยปฏิวัติอุตสาหกรรมซึ่งเกิด
ชนชั้นกรรมกรขึ้นมา และเป็นพวกที่ถูกขูดรีดจากนายทุนต่าง ๆ นานา จนในที่สุดได้เกิด
สหภาพแรงงานอันเป็นที่รวมของบรรดากรรมกร ลูกจ้างคนงานในโรงงานอุตสาหกรรม
ทำหน้าที่พิทักษ์รักษาผลประโยชน์ให้แก่กรรมกรไม่ให้นายจ้างเอารัดเอาเปรียบโดยปราศ
จากความยุติธรรมในเรื่องค่าจ้างแรงงาน ชั่วโมงการทำงาน สวัสดิการ ตลอดจนสภาพ
ในการทำงานจากการรวมพลังกันของเหล่ากรรมกรนี้ทำให้กรรมกรสามารถต่อสู้เพื่อสิทธิ
ของตนและช่วยให้อยู่ในฐานะที่ได้รับหลักประกันที่ดีพอสมควรในการดำเนินชีวิต ในการ
เป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่มีอิทธิพลต่อเศรษฐกิจ การเมืองของประเทศกลุ่มหนึ่ง สำหรับ
ประเทศไทยนั้นได้เคยมีการตั้งสหภาพกรรมกร สหภาพแรงงานขึ้นมา ตามกฎหมายแรง
งจน ปี พ.ศ. 2499 แต่อุดมการณ์และการปฏิบัติไม่ได้ดำเนินไปตามแบบอย่างของต่าง
ประเทศ มีเรื่องการเมืองเข้ามายุ่งเกี่ยว ประกอบกับสมัยนั้นกิจการอุตสาหกรรมของ
ไทยยังไม่รุ่งเรืองเหมือนปัจจุบัน กรรมกรตามโรงงานมีเป็นจำนวนน้อย การรวมกลุ่ม
กรรมกรจึงมีแต่ความวุ่นวาย จนในที่สุดสหภาพแรงงานก็ถูกล้มเลิกไป ในสมัยปฏิวัติของ
จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ เมื่อ พ.ศ. 2501

ปัจจุบันนี้ การรวมกลุ่มกรรมกร ลูกจ้างคนงาน เป็นสมาคมตามกฎหมายได้เกิดขึ้นตามกฎหมายแรงงานฉบับล่าสุด ที่ออกมาในรูปประกาศคณะปฏิวัติ และประกาศกระทรวงมหาดไทย ในปี พ.ศ. 2515 อันเป็นสมัยปฏิวัติของ จอมพลถนอม กิตติขจร ซึ่งอนุญาตให้ลูกจ้างตั้งสมาคมเพื่อการรักษาผลประโยชน์ของกรรมกร ลูกจ้าง สมาคมลูกจ้างนั้นก็เปรียบได้กับสหภาพแรงงานในสมัยก่อนนั่นเอง ปัญหาสำคัญอยู่ที่ว่า กรรมกรลูกจ้าง คนงานจะรวมกลุ่มกันเพื่อรักษาผลประโยชน์ของพวกเขาได้แค่ไหน การแสดงบทบาทกลุ่มผลประโยชน์ของกรรมกรลูกจ้าง คนงานไทย จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจศึกษา คุณแนวโน้มในอนาคตว่าจะสามารถเป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่มีอิทธิพลในทางการเมือง ดังเช่นในต่างประเทศได้หรือไม่

ความมุ่งหมาย สมมติฐาน และขอบเขตของการศึกษา

ก. ความมุ่งหมาย

การศึกษาเรื่องนี้ได้กำหนดความมุ่งหมายไว้ว่า

- 1) ต้องการศึกษาดังบทบาทความเป็นกลุ่มผลประโยชน์ของลูกจ้างกรรมกรในประเทศไทยว่ามีบทบาทการแสดงออกเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของกลุ่มอย่างไร
- 2) การรวมกลุ่มกันของกรรมกรจะถือว่าเป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่มีอิทธิพลในทางการเมือง ดังตัวอย่างของต่างประเทศ เช่นในอังกฤษ หรือสหรัฐอเมริกาแล้วหรือไม่

ข. สมมติฐาน

ผู้เขียนขอตั้งสมมติฐานว่า สมาคมลูกจ้าง หรือสหภาพแรงงานในประเทศไทยจะเป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่เข้มแข็งพอในการรักษาและดูแลผลประโยชน์ให้กับบรรดาลูกจ้าง กรรมกรคังกรณีของต่างประเทศที่ระบบสหภาพแรงงานเจริญแล้วนั้น จะต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยดังต่อไปนี้คือ

- 1) มีพัฒนาการของกลุ่มที่ต่อเนื่องกันมาโดยไม่ขาดสาย
- 2) ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวของกลุ่ม
- 3) ความเข้าใจในหลักการ และรู้อิทธิพลที่ของตน
- 4) ความสนับสนุนจากมหาชน

ปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าวนี้ ผู้เขียนเห็นว่ามีความสำคัญมากสำหรับการจะเป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่มีอิทธิพลต่อแนวนโยบายของรัฐบาล ในประเทศที่มีลักษณะการปกครองแบบประเทศไทย ซึ่งอำนาจทางการเมืองตกอยู่กับกลุ่มของผู้ปกครอง อันได้แก่ กลุ่มทหารและกลุ่มข้าราชการ กลุ่มใดจะมีอิทธิพลต่อนโยบายของรัฐบาลจึงต้องมีความเข้มแข็งในการรวมกลุ่มเพียงพอที่จะทำให้กลุ่มผู้ปกครองยอมรับ

ค. ขอบเขตของการศึกษา

ผู้เขียนขอจำกัดวงอยู่ในเรื่องความเคลื่อนไหวพฤติกรรมความเป็นมาของกลุ่มกรรมกร บทบาทที่แสดงออก โดยที่จะศึกษาบทบาททั้งทางเศรษฐกิจและทางการเมือง เพื่อคุณลักษณะการเป็นกลุ่มผลประโยชน์ ส่วนใหญ่จะเน้นถึงบทบาทกรรมกรสมัยใหม่ ซึ่งอยู่ในช่วงระยะเวลาที่รวมตัวกันเป็นสมาคมลูกจ้าง ตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 103/2515 ซึ่งมีบทบาทเด่นชัดอยู่ในระยะเวลาก่อนเกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เมื่อ 14 ตุลาคม 2516 และระยะหลัง 14 ตุลาคม 2516 จนสิ้นสมัยรัฐบาลนายสัญญา ธรรมศักดิ์

ประโยชน์ที่จะได้จากการศึกษา

เนื่องจากเรื่องเกี่ยวกับกลุ่มกรรมกร ลูกจ้าง คนงาน เรียกได้ว่าแทบจะไม่มีใครใดศึกษาคนคว้าเขียนเป็นวิทยานิพนธ์ไว้เลย การค้นคว้าเรื่องนี้จึงนับได้ว่าจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจอยากรู้เรื่องราวเกี่ยวกับบทบาทกลุ่มกรรมกรที่มีอยู่ต่อสังคมไทย ทั้งในด้านพฤติกรรมและความเป็นมา ปัญหาในการเป็นกลุ่มผลประโยชน์ ซึ่งจะช่วยให้เสริมสร้างความเข้าใจในบทบาทพฤติกรรมของเหล่ากรรมกร ลูกจ้าง คนงาน ได้ดียิ่งขึ้น

ว่าเป็นเพราะอะไรบ้าง มีปัญหาอะไรอื่นจะช่วยให้มีการพยายามช่วยเหลือ ยกฐานะความเป็นอยู่ของกรรมกรให้ดียิ่งขึ้น สามารถมีบทบาทการเป็นกลุ่มผลประโยชน์ในสังคมได้อย่างจริงจัง ไม่ใช่เป็นกลุ่มชนที่ถูกเพ่งเล็งจากรัฐบาลว่าเป็นพวกที่คอยก่อความวุ่นวายไม่สงบอยู่เนื่อง ๆ อันเป็นผลเสียหายต่อเศรษฐกิจของชาติและพยายามจำกัดสิทธิให้อยู่ในวงกรอบแคบ ๆ ของกฎหมาย ดังที่เคยเป็นมา นอกจากนี้ผู้ที่สนใจจะศึกษาค้นคว้าในเรื่องที่เกี่ยวกับกรรมกรอาจอาศัยวิทยานิพนธ์นี้เป็นแนวทางศึกษาหาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง หรือเป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าในด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้า จะอาศัยวิธีการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ ตลอดจนข้อเขียนบทความต่าง ๆ อันเป็นลักษณะของ Documentary Research โดยจะศึกษาในด้านประวัติศาสตร์ (Historical Approach) เพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความเป็นมาของขบวนการ ความเคลื่อนไหวของบรรดากรรมกร วิวัฒนาการด้านแรงงานของประเทศไทยโดยยึดหลักเกณฑ์การศึกษาทางด้านทฤษฎีกฎหมาย (Legal Approach) ประกอบไปด้วยเพื่อความสมบูรณ์ถูกต้องตลอดจนอาศัยการสังเกตการณ์ (Observation) การสัมภาษณ์ (Interview) บุคคลที่เกี่ยวข้องในเรื่องที่จะศึกษาในการเรียบเรียงเรื่อง จะได้กระทำในรูปพรรณาโวหาร (Description) และการวิเคราะห์ (Analysis) ข้อเท็จจริงประกอบกันไป เพื่อให้ได้ประโยชน์ทางวิชาการมากที่สุด

การเสนอเรื่อง

จะแบ่งออกเป็น 5 บท ดังนี้

บทที่ 1 จะกล่าวถึงประวัติความเป็นมา เกี่ยวกับการแรงงานในประเทศไทย การบริหารแรงงาน และความเคลื่อนไหวของขบวนการกรรมกร โดยสังเขป เป็นการปูพื้นฐานความเข้าใจ เรื่องความเป็นมาของกรรมกรไทย

บทที่ 2 เป็นเรื่องเกี่ยวกับกลุ่มผลประโยชน์ของกรมกรไทย โดยจะกล่าวถึงทฤษฎีกลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มอิทธิพล หลักการของระบบสหภาพแรงงาน รูปแบบของสมาคมลูกจ้าง ตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 103 และลักษณะในการรวมกลุ่มของกรมกรไทย

บทที่ 3 เกี่ยวกับบทบาทการต่อสู้เพื่อรักษาผลประโยชน์โดยไม่เกี่ยวข้องกับการเมืองของกรมกรไทย ซึ่งเป็นการต่อสู้กันชนเพื่อชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เพื่อประโยชน์ในทางเศรษฐกิจของกรมกรในช่วงเวลาที่ได้รับสิทธิให้รวมตัวกันเป็นสมาคมอีกครั้งหนึ่ง บทบาทสมาคมลูกจ้างในการทำหน้าที่ตัวแทนรักษาผลประโยชน์ของกรมกร

บทที่ 4 บทบาทในทางการเมืองของกลุ่มกรมกรไทย วิเคราะห์บทบาทในอดีต บทบาทสมัยปฏิวัติ จอมพลถนอม กิตติขจร และบทบาทในระยะหลัง 14 ตุลาคม 2516 จนสิ้นรัฐบาลนายสัญญา ธรรมศักดิ์

บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ เป็นการสรุปวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้อศึกษามาประยุกต์เข้ากับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทที่ควรกระทำเพื่อความเป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่สมบูรณ์